

VAST COMITÉ VAN TOEZICHT OP DE
INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

ACTIVITEITENRAPPORT 2023

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgevers.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

© Coverfoto Kurt Van den Bossche

Grafisch werk en lay out: Centrale drukkerij van de Kamer van volksvertegenwoordigers

Overeenstemmend artikel 35 van de Wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op de politie- en inlichtingendiensten en op het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse

§ 1. Het Vast Comité I doet verslag aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers en aan de Senaat in de volgende gevallen: 1° jaarlijks, door een algemeen activiteitenverslag dat, indien nodig, algemene conclusies en voorstellen kan bevatten en dat de periode betreft gaande van 1 januari tot 31 december van het voorgaande jaar. Dat verslag wordt uiterlijk op 1 juni overgezonden aan de Voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat alsmede aan de bevoegde ministers. In dat verslag besteedt het Vast Comité I specifiek aandacht aan de specifieke en de uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens, zoals bedoeld in artikel 18/2 van de Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, aan de toepassing van hoofdstuk IV/2 van dezelfde wet en aan de uitvoering van de Wet van 10 juli 2006 betreffende de analyse van de dreiging. [...]

§ 2. Het Vast Comité I brengt jaarlijks verslag uit aan de Kamer van volksvertegenwoordigers over de toepassing van artikel 16/2 en artikel 18/2 van de Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Een afschrift van dit jaarlijks verslag wordt eveneens bezorgd aan de ministers van Justitie en van Landsverdediging alsook aan de Veiligheid van de Staat en de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid, die de mogelijkheid hebben de aandacht van het Vast Comité I te vestigen op hun opmerkingen. Het verslag bevat het aantal gegeven machtigingen, de duur van de uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens, het aantal betrokken personen en, in voorkomend geval, de behaalde resultaten. Het verslag vermeldt ook de activiteiten van het Vast Comité I. De elementen die voorkomen in het verslag mogen de goede werking van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten niet aantasten of de samenwerking tussen de Belgische en buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten niet in gevaar brengen.

§ 3. Het Vast Comité I brengt jaarlijks verslag uit bij de Kamer van volksvertegenwoordigers omtrent de gegeven adviezen in zijn hoedanigheid van gegevensbeschermingsautoriteit, omtrent de onderzoeken die werden uitgevoerd en de maatregelen die werden genomen in dezelfde hoedanigheid alsook omtrent haar samenwerking met de andere gegevensbeschermingsautoriteiten. Een kopij van dit verslag wordt eveneens gericht aan de bevoegde ministers, alsook aan de Veiligheid van de Staat en aan de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid, die over de mogelijkheid beschikken om het Vast Comité I attent te maken op hun bemerkingsen.

Bruxelles, 23 april 2024

Serge Lipszyc
Président

Linda Schweiger
Conseillère

Séverine Merckx
Conseillère

Frédéric Givron
Greffier

VOORWOORD

Als ik vandaag een laatste keer het voorwoord schrijf bij het Activiteitenverslag 2023 van het Vast Comité I, blik ik terug op de jaren waarin ik het Comité heb voorgezeten.

Terrorisme in al zijn vormen is nog steeds in ons midden. Het vereist een niet aflatende investering van de Staat in al zijn structuren.

We zijn getuige van de versterking van de Veiligheid van de Staat, de Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse. Meer in het algemeen zien we de noodzaak om hun steun voor lokale coördinatiestructuren te versterken, evenals hun samenwerking in gerechtelijke zaken.

Deze beslissingen zijn lovenswaardig. Ze moeten doorheen de jaren worden volgehouden. In deze onzekere tijden is het versterken van onze veiligheid meer dan ooit een verplichting voor de Staat.

We zijn getuige geweest van een heropleving van extreemrechts geweld, met name in de zaak-Jurgen Conings, en van een reeks andere daden tegen Defensie in het bijzonder.

De Covid-crisis was de katalysator voor andere aanvallen op staatsstructuren.

De risico's die gepaard gaan met de versterking van de Moslimbroederschap in België lijken niet altijd ten volle te worden ingeschat.

De aanslag op Zweedse supporters op 16 oktober 2023 herinnert ons eraan hoe kwetsbaar we nog steeds zijn.

Buitenlandse inmenging heeft een weergalozе echokamer gevonden in de verschillende Europese, federale en regionale parlementen en is ongetwijfeld een belangrijke democratische uitdaging, waarbij bepaalde parlementsleden ter verantwoording worden geroepen. Maar zijn de huidige acties het topje van de ijsberg, of slechts van voorbijgaande aard?

De gevaarlijkheid werd aan het wankelen gebracht door het toegenomen risico op de ontwikkeling van criminele organisaties als gevolg van hun activiteiten in de internationale drugshandel en de corruptie die daaruit voortvloeide.

Dit zeer zorgwekkende fenomeen bracht de Veiligheid van de Staat ertoe om in dit domein te investeren. Maar het heeft ook de Regering er toe aangezet om de screenings uit te breiden naar havenpersoneel, zoals eerder al was beslist voor andere domeinen, zoals Defensie, spoorwegen, communicatie, gevangenispersoneel, enz.

De heropleving van gewapende conflicten heeft ons eraan herinnerd dat we moeten anticiperen op de risico's van mannen en vrouwen die naar oorlogsgebieden vertrekken.

We mogen niet vergeten dat onze instellingen kwetsbaar zijn voor spionage.

Ons land is, net als veel andere democratieën, overgeleverd aan pogingen tot desinformatie door buitenlandse mogendheden. Dit gevaar is nog groter aan de vooravond van de verkiezingen op 9 juni 2024.

België is ongetwijfeld een aantrekkelijke plaats, vooral omdat veel internationale instellingen hier hun hoofdkwartier hebben.

De inlichtingendiensten moeten daarom hun inspanningen opdrijven, gezien de veelvuldige dreigingen.

Defensie heeft het Cyber Command opgericht, dat bevoegd is voor de cyberveiligheid van de netwerken en wapensystemen die door Defensie worden gebruikt. Het verzamelt informatie voor de Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid. Dit is een essentieel hulpmiddel voor onze veiligheid en zal ons zeker in staat stellen om onze achterstand op dit gebied in te halen. Het is belangrijk dat het in de toekomst onder het gezag van de ADIV en onder controle van het Comité blijft, zoals nu het geval is.

De veiligheid kan niet worden verhoogd zonder de rechten van de burgers te versterken. Er liggen aanzienlijke uitdagingen in het verschiet, niet alleen op het gebied van artificiële intelligentie, maar ook op het gebied van nieuwe technologieën om ongemerkt ons privéleven binnen te dringen.

Inlichtingendiensten moeten hun partnerschappen in België en in het buitenland verbeteren.

De tekortkomingen en mislukkingen zijn vooral het gevolg van het bestaan van 'silos' tussen diensten en een zekere weerstand tegen het delen van informatie.

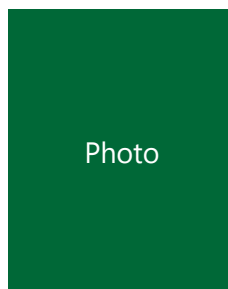
Tegen deze achtergrond bevindt het Vast Comité I zich op een kruispunt, met de aanwijzing van twee nieuwe raadsleden, de komst van een nieuwe generatie medewerkers maar tevens met een aanzienlijke uitbreiding van zijn takenpakket, zoals het toenemende belang van het Beroepsorgaan in het veiligheidsdomein.

Ik wil vandaag mijn mandaat afsluiten met het uitspreken van mijn oprechte dank aan de Mannen en Vrouwen die mij hun vertrouwen hebben geschonken en mij hebben gesteund in mijn streven naar het algemeen belang en een grotere vrijheid.

Ik heb het geluk gehad deze waarden met vele anderen te delen, en mijn gedachten gaan ook naar hen uit, omdat we allemaal, elk op onze eigen manier, hebben gestreefd om van de wereld een meer rechtvaardige wereld te maken.

Brussel, 18 april 2024

Serge Lipszyc
Voorzitter Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

INHOUDSTAFEL

1. TOEZICHTONDERZOEKEN.....	1
Afgeronde toezichtonderzoeken	1
Speciale fondsen	1
De financiering van politieke partijen	1
De Convention 108+	1
TikTok en de veiligheidsrisico's	2
De opvolging van een imam	2
Veiligheidscreenings	2
Een klacht van de Moslimexecutieve	3
Verstoring	3
Het risico op infiltratie bij de diensten	3
De dreigingsevaluatie van het OCAD over een Iraanse delegatie in Brussel	3
Lopende toezichtonderzoeken	4
Toegang tot politiecamerabeelden	4
(Specifieke) inlichtingenmethoden	4
Analysemethodologie	4
Een gegevenslek	4
De opvolging van een Iraanse delegatie in Brussel door de VSSE en de ADIV	4
Dreigingen in verband met het Iraanse regime	4
De terroristische aanslag op Zweedse supporters	4
Inmenging door buitenlandse mogendheden	4
2. AFHANDELING VAN KLACHTEN	6
3. OPSPORINGS- EN GERECHTELIJKE ONDERZOEKEN.....	9
4. (BIJZONDERE) INLICHTINGENMETHODEN.....	11
Methoden ingezet door de ADIV	11
Specifieke methoden	11
Uitzonderlijke methoden	12
Gewone methoden 'plus'	12
Methoden ingezet door de VSSE	13
Specifieke methoden	13
Uitzonderlijke methoden	14
Gewone methoden 'plus'	15

A posteriori controle	16
Buitenlandse intercepties, beeldopnamen en IT-intrusies	16
5. ADVIEZEN EN NIEUWE WET- EN REGELGEVING	18
Adviesverlening	18
Private opsporing	18
Rechtstreekse toegang tot de Algemene Nationale Gegevensbank	18
Boeddhisme als niet-confessionele levensbeschouwelijke organisatie	19
De gemeenschappelijke gegevensbank 'TER'	19
De betrouwbaarheid van personen in de civiele nucleaire sector	19
Consultatiemogelijkheid van het ETIAS-systeem	20
Digitalisering van Justitie	20
De integratie van de Nationale Veiligheidsoverheid in de VSSE	20
Havenbeveiligingsplannen en de rol van inlichtingendiensten	20
Nieuwe wet- en regelgeving	21
6. TOEZICHT OP DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEGEVENS BANKEN	25
Controleopdracht	25
Adviesopdracht	25
7. INTERNE WERKING	27
Samenstelling	27
Parlementaire Begeleidingscommissie	27
Gemeenschappelijke vergaderingen met het Vast Comité P	27
Budget	27
Digitalisering	27
Synergiën	27
8. INTERNATIONALE SAMENWERKING	29
BIJLAGEN	30
Afkortingen	30

1. TOEZICHT- ONDERZOEKEN

TOEZICHTONDERZOEKEN

Afgeronde toezichtonderzoeken¹

Speciale fondsen

Zoals elke overheidsdienst, krijgen ook de inlichtingendiensten overheidsgeld toegekend voor de uitoefening van hun wettelijke opdrachten. De regel bij de besteding ervan is dat er volledige transparantie en controle moet zijn. Maar aangezien bepaalde taken van de VSSE en de ADIV geheim moeten blijven, ontsnapt een deel van hun budget aan die regel. Dat deel is beter gekend als de 'speciale fondsen'. Hoewel het bedrag van die fondsen deel uitmaakt van het budget dat aan de diensten wordt toegewezen, gelden er bijzondere regels voor het beheer, het gebruik en de controle ervan. Het Comité onderzocht reeds eerder welke de 'speciale fondsen' zijn, om welke bedragen het gaat en hoe deze worden verdeeld. Het controleerde ook de wijze waarop de middelen werden aangewend en hoe de wisselwerking verloopt tussen deze 'speciale fondsen' en de 'normale' budgetten. Ook werd het reglementaire kader bestudeerd en onderzocht welke controlemechanismen er bestaan, en dit zowel intern (binnen de diensten) als extern (Rekenhof, Inspectie van Financiën, Vast Comité I). Sinds 2018 (VSSE) en 2020 (ADIV) voert het Rekenhof eveneens een periodieke controle uit van deze fondsen. Daarbij doet het Rekenhof beroep op de technische ondersteuning door het Vast Comité I. Het Comité op zijn beurt kan dan weer zijn opdracht uitvoeren met meer aandacht voor het gebruik van deze fondsen. In 2020 werd een opvolgonderzoek opgestart naar het beheer, het gebruik en de controle van de speciale fondsen. Het onderzoek werd begin 2023 afgerond. Daarbij werd door het Comité vastgesteld dat de twee diensten vooruitgang hadden geboekt bij de controle van deze fondsen, maar dat er nog bepaalde verbeterpunten waren, zoals de definiëring van precieze criteria voor de inzet van deze fondsen.

De financiering van politieke partijen

Sinds de aanneming van de Wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven (B.S. 20 juli 1989) beschikt België over federale wetgeving die voorziet in een regeling voor de rechtstreekse overheidsfinanciering van politieke partijen. In ruil voor die financiering, moeten deze welomschreven verplichtingen in acht nemen: de begrenzing van de uitgaven voor verkiezingspropaganda; een regeling van het gebruik van bepaalde verkiezingsmiddelen; het verbod op giften van rechtspersonen en feitelijke verenigingen evenals de beperking en de identificatie van de gif-

ten van natuurlijke personen; transparantie van de boekhouding en eerbied voor de rechten en vrijheden die door het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens worden gewaarborgd. Naar aanleiding van onthullingen die verschenen in de Belgische en Europese pers over Russische financiële inmenging, realiseerde het Comité een juridische analyse van de bestaande regels die inlichtingendiensten moeten toelaten illegale, buitenlandse financiering die erop gericht is Belgische politici te beïnvloeden, op het spoor te komen.

De Convention 108+

Op het gebied van inlichtingen zijn de rechten van de personen van wie de gegevens worden verwerkt en de transparantie ten opzichte van hen, aanzienlijk beperkt vanwege de noodzaak van vertrouwelijkheid van de werking van de inlichtingendiensten. Europese instrumenten zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming of de Richtlijn 'Politie en justitie' zijn immers niet van toepassing op gegevensverwerkingen die op vlak van de nationale veiligheid worden uitgevoerd. Het enige juridisch bindende internationale instrument is het Verdrag nr. 108 tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens ('Verdrag 108') van 1981. In 2018 werd het Verdrag 108 omgevormd tot het 'Verdrag 108+' dat het juridisch kader inzake persoonsgegevens in het domein van de nationale veiligheid verduidelijkt én versterkt.

In een toezichtonderzoek belichtte het Comité de opportuniteiten bij de bekrachtiging van het Verdrag 108+ en de aanpassing van het nationale rechtskader, zonder evenwel de beperkingen voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten te minimaliseren.

Zo nodigt het Verdrag 108+ de wetgever uit om de wijze van uitoefening van het recht op indirecte toegang tot persoonsgegevens opnieuw te onderzoeken alsook de procedures voor toegang tot informatie van de diensten en de uitzonderingen op de mededeling van deze informatie. Deze maatregelen zouden het vertrouwen van de burger kunnen versterken en een meer doeltreffendere controle mogelijk maken. De Conventie 108+ biedt de wetgever immers de mogelijkheid aan de toezichtsorganen de middelen te geven om de effectiviteit van de regeling van het grensoverschrijdend verkeer van de inlichtingendiensten te verifiëren, de uitzonderingen te herzien op grond waarvan gegevens kunnen worden doorgegeven wanneer een passend beschermingsniveau ontbreekt en de beginselen die van toepassing zijn op

de internationale samenwerking van de diensten, wettelijk vast te leggen.

Ten slotte voert het Verdrag 108+ een mechanisme in voor samenwerking en wederzijdse bijstand tussen de toezichthoudende autoriteiten. Meer bepaald voorziet de tekst in de mogelijkheid om het optreden van de toezichthoudende autoriteiten te coördineren, gezamenlijke acties uit te voeren en informatie uit te wisselen.

De gegevensbeschermingsregels kunnen door de diensten worden gepercipieerd als een belemmering voor de uitoefening van hun opdrachten. Deze verduidelijking van het normatieve kader en de grotere transparantie draagt evenwel bij tot de legitimiteit van hun optreden.

Hoewel België in oktober 2018 de Conventie 108+ ondertekende, werd deze nog niet bekrachtigd. In de nasleep van zijn juridische analyse onderlijnde het Comité de grote meerwaarde van de Conventie 108+ en verzocht het de ministers van Justitie en Defensie, die bevoegd zijn voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, de minister van Buitenlandse Zaken te interpellieren met het oog op de ratificatie.

TikTok en de veiligheidsrisico's

In maart 2023 nam de Nationale Veiligheidsraad de beslissing omwille van privacy- en veiligheidsredenen het gebruik van TikTok op toestellen van de overheid tijdelijk te verbieden. Op verzoek van de Begeleidingscommissie stelde het Vast Comité I een nota op met een analyse van de informatiepositie van de inlichtingendiensten over deze kwestie. Beide diensten waarschuwden voor de technische kwetsbaarheden van de applicatie alsook voor het verzamelen en delen van (meta)data met onder andere Chinese overheden. De analyse van het Comité gaf ook een overzicht van de nationale maatregelen die EU-lidstaten hebben genomen om de toegang tot de applicatie te beperken.

De opvolging van een imam

In oktober 2021 werd tegen een Marokkaanse imam en tevens emblematisch figuur van de religieuze scène in Brussel, een beslissing tot intrekking van verblijfsvergunning uitgesproken. Deze beslissing werd door de staatssecretaris voor Asiel en Migratie gerechtvaardigd op basis van inlichtingen die de VSSE had verstrekt. Enkele dagen eerder oordeelde de familierechtbank van Brussel, die gunstig gevolg had gegeven aan het verzoek van de imam om de Belgische nationaliteit te verwerven, dat die informatie echter onvoldoende gestaafd was.

In februari 2022 opende het Comité een toezichtonderzoek dat tot doel had de informatieposi-

tie van de VSSE, de bij de opvolging van de betrokkene gebruikte middelen, evenals de verwerking en uitwisseling van persoonsgegevens door de VSSE met andere autoriteiten en administraties, te onderzoeken. Het onderzoek verschaftte duidelijkheid over de acties van de VSSE in het kader van twee parallelle procedures aangaande de imam: enerzijds had de VSSE een advies uitgebracht over de door de betrokkene ingediende nationaliteitsverklaring, en, anderzijds had de inlichtingendienst geantwoord op een informatieverzoek van de Dienst Vreemdelingenzaken naar aanleiding van de berichtgeving in de media, in januari 2019, over een vroegere prediking van de imam. De VSSE beschouwde deze twee samenvallende procedures als een opportuniteit om haar 'strategie van verstoring' (*infra*) toe te passen. In het kader van dit dossier hadden de door VSSE aan de Dienst Vreemdelingenzaken verstrekte informatie de intrekking van de verblijfsvergunning van de betrokkene tot doel.

Het Comité stelde vast dat er sprake was van disfuncties in het beheer van het dossier van betrokkene binnen de VSSE. In haar communicatie met externe partners verspreidde de dienst immers strenge conclusies die volgens het Comité niet in verhouding stonden tot de verzamelde informatie en de gevolgde opvolgingsstrategie. Het Comité formuleerde meerdere aanbevelingen, maar erkende de inspanningen die de VSSE al leverde om haar interne werking te verbeteren. In zijn hoedanigheid van Bevoegde Toezichthoudende Autoriteit (art. 95 GBW), beveelde het Vast Comité I aan dat er corrigerende maatregelen zouden worden getroffen.

Veiligheidscreenings

In het verleden formuleerde het Vast Comité I, waarvan zijn voorzitter eveneens voorzitter is van het Beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen, -attesten en -adviezen, heel wat aanbevelingen met betrekking tot veiligheidsscreenings: over de nood aan veiligheidsscreenings voor vertrouwensfuncties, meer screenings van militairen en burgerpersoneel bij Defensie, over de correcte toepassing van de mogelijkheid om veiligheidsscreenings aan te vragen... Ook in het kader van een ruimer toezichtonderzoek naar veiligheidsscreenings (2019), werden diverse aanbevelingen geformuleerd. In het verlengde hiervan werd door het Comité de prescreening van kandidaat-personeelsleden bij de VSSE aangekaart en werd besloten, vanuit zijn hoedanigheid van Bevoegde Toezichthoudende Autoriteit, dit nader te onderzoeken. Na analyse van de bestaande procedures binnen de VSSE en de ADIV, heeft het Comité aanbevolen om de procedure voor veiligheidsscreen-

nings controles voor alle kandidaat-personeelsleden bij een van de inlichtingendiensten of het OCAD, te uniformiseren.

Een klacht van de Moslimexecutieve

Begin 2022 werd door het Executief van de Moslims van België een klacht neergelegd *'over de werking van de Staatsveiligheid, meer bepaald met betrekking tot het systematisch lekken van rapporten en het verlenen van inzage in rapporten aan journalisten, terwijl de personen die onderwerp uitmaken van deze rapporten deze mogelijkheid niet hebben'*. De Moslimexecutieve stelde dat de laatste jaren rapporten en nota's van de Veiligheid van de Staat vaak als middel worden ingezet om moslims en moskeeën in diskrediet te brengen. Door de gelekte nota's zou een (blijvend) negatief en stigmatiserend beeld worden gecreëerd over de Islam en de moslims. Dat systematisch lekken naar de media vormt, aldus de Moslimexecutieve, een inbreuk op het privéleven van de personen die onderwerp uitmaken van deze rapporten (art. 22 Grondwet en art. 8 EVRM).

Naar aanleiding van zijn onderzoek formuleerde het Comité een aantal bedenkingen inzake het toenmalige beheer van informatielekken in de schoot van de VSSE, maar juichte tevens de publicatie van nieuwe interne richtlijnen toe, inzonderheid over het opstellen van een schriftelijk rapport over elk gedetecteerd veiligheidsincident.

Het Comité herinnerde evenwel aan de wettelijke verplichting van de VSSE om inbreuken op de beveiliging van persoonsgegevens te melden aan het Comité, en dit in zijn hoedanigheid van gegevensbeschermingsautoriteit.

Verstoring

Afgelopen jaar heeft het Vast Comité I een juridische analyse gemaakt van de wettelijke mogelijkheden waarover de inlichtingendiensten beschikken met betrekking tot verstoring (of disruptie), te weten het verhinderen van dreigingen zodat deze niet langer meer plaatsvinden of minder schadelijk zijn. Deze analyse had tot doel opheldering te verschaffen over een kwestie die was gerezen in verschillende door het Comité onderzochte zaken.

Met deze analyse wilde het Comité nagaan hoe de VSSE haar verstoringsstrategie organiseert. Het Comité heeft zich gericht op de interne regelgeving en de overeenstemming daarvan met het wettelijk kader zonder te onderzoeken hoe de civiele inlichtingendienst zijn theorie over verstoring in praktijk brengt. Er werd ook gekeken naar de voorwaarden waaronder de ADIV bevoegd is dreigingen te verstoren.

Het risico op infiltratie bij de diensten

Afgelopen jaren werd de internationale inlichtingenwereld opgeschrikt door een aantal cases van infiltratie (en *insider threat*) in de schoot van de diensten zelf. Het Comité nam het initiatief een toezichtonderzoek op te starten naar de wijze waarop de twee inlichtingendiensten met het risico op infiltratie bij henzelf omgaan: welke risico's worden onderkend, welke tegenmaatregelen worden genomen om ze te beheersen en om er op te reageren indien ze zich voordoen? Gezien het belang en de gevoeligheid van dit dossier, besliste het Comité eind 2023 om in deze in een permanente opvolging te voorzien.

De dreigingsevaluatie van het OCAD over een Iraanse delegatie in Brussel

Midden juni 2023 vond de *Brussels Urban Summit* plaats, een internationale bijeenkomst van de burgemeesters van grote steden. De vertegenwoordigers van meer dan 300 steden werden voor deze gelegenheid uitgenodigd in Brussel. In dit kader heeft België visa 'met beperkte territorialiteit' uitgereikt aan de veertien leden van een Iraanse delegatie onder wie ook de burgemeester van Teheran. De toekenning van deze visa, enkele weken na de vrijlating van een Belgische onderdaan, was het voorwerp van een hevig debat in het parlement. De politiek-mediatische controverse werd nog verder gevoed door de onthullingen over de vermeende activiteiten van observatie en spionage ten aanzien van Iraanse opposanten door leden van de betrokken delegatie. In deze context en op verzoek van de Begeleidingscommissie, openden de Vaste Comités P en I een gezamenlijk toezichtonderzoek naar de informatiepositie en de betrokkenheid van het OCAD. De Comités konden daarbij vaststellen dat het Coördinatieorgaan pas is tussengekomen na de afgifte van de visa afan de leden van de Iraanse delegatie teneinde antwoord te geven op de verzoeken vanwege het Nationaal Crisiscentrum om de dreiging te evalueren. Meer in het bijzonder had de dubbele evaluatie van het OCAD betrekking op een eventuele dreiging tegen het evenement van de *Brussels Urban Summit* en meer specifiek tegen de burgemeester van Teheran. Het OCAD werd dus niet bevroegd over de dreiging die kon uitgaan van (sommige leden van) de Iraanse delegatie. Het OCAD heeft evenmin het initiatief genomen om een dergelijke evaluatie te maken. Gelet op het bevoegdheidsdomein van het Coördinatieorgaan, zou deze analyse evenwel beperkt geweest zijn tot potentiële extremistische en terroristische dreigingen. Het onderzoek van de Vaste Comités P en I heeft echter toegelaten te verduidelijken dat het OCAD niet over enige informatie beschikte met betrekking tot een dreiging tegen of uitgaande van de Iraanse delegatie.

Lopende toezichtonderzoeken

Toegang tot politiecamerabeelden

In toepassing van de Inlichtingenwet en de Wet op het Politieambt kunnen inlichtingendiensten, mits verschillende voorwaarden, toegang krijgen tot de beelden van videobewakingscamera's van de politiediensten. Het Comité, dat werd geattendeerd door een korpschef van een lokale politiezone, trachtte duidelijkheid te krijgen over de praktische uitvoeringsmodaliteiten van het wettelijk kader inzake toegang tot politiecamerabeelden door inlichtingendiensten. De korpschef verwees naar overeenkomsten of akkoorden met politiezones voor de overdracht van gegevens op afstand. De geijkte procedure voorziet om de beelden *in situ* op te vragen waarbij een politieoperator aanwezig is in het beheercentrum van de politiezone. Het Comité was van oordeel dat, teneinde de rechtszekerheid van alle actoren te waarborgen, de toepassing van deze methode een juridische analyse vereiste.

(Specifieke) inlichtingenmethoden

Het Comité kreeg een aantal controlemogelijkheden erbij voor wat betreft sommige 'gewone' methoden. Het betreft onder meer het toezicht op de identificatie van de gebruiker van telecommunicatie (art. 16/2 W.I&V), de toegang tot passagiersgegevens (Passenger Name Record) (art. 16/3 W.I&V), de toegang tot politionele camerabeelden (art. 16/4 W.I&V), of nog, de controle voorafgaand aan intercepties, intrusies in een informaticasysteem en de opname van bewegende beelden (art. 44/3 W.I&V). Het Comité besliste om deze thematiek grondig te bestuderen voor zowel de uitvoering van deze methoden door de inlichtingendiensten als de praktische controlemodaliteiten.

Analysemethodologie

Tijdens toezichtonderzoeken of bij de behandeling van klachten wordt het Comité vaak geconfronteerd met cases waarin de inlichtingendiensten een bepaalde persoon kwalificaties toekennen en in verband brengen met een dreiging. Deze kwalificaties worden soms betwist door de betrokkenen. Het Comité startte een onderzoek om inzicht te krijgen in de methodologie die de inlichtingendiensten hantieren om dergelijke kwalificaties toe te kennen aan een *person of interest*. Parallel wordt samen met het Vast Comité P onderzocht welke analysemethode het OCAD daartoe hanteert.

Een gegevenslek

Bepaalde gegevenslekken houden de verplichting in om het Vast Comité I, in zijn hoedanigheid van bevoegde toezichthoudende autoriteit voor de ver-

werking van persoonsgegevens door de inlichtingendiensten op de hoogte te brengen van zodra er een risico bestaat voor de fundamentele rechten en vrijheden van de personen van wie persoonsgegevens zijn verspreid. In 2023 heeft het Comité een toezichtsonderzoek opgestart naar aanleiding van een mogelijke onrechtmatige ontvreemding van gegevens.

De opvolging van een Iraanse delegatie in Brussel door de VSSE en de ADIV

In juni 2023 vond een internationale bijeenkomst van burgemeesters van grote steden plaats in Brussel. België verleende visa met territoriaal beperkte geldigheid aan veertien leden van een Iraanse delegatie. Op verzoek van de Begeleidingscommissie onderzoekt het Comité in het bijzonder de rol die de inlichtingendiensten hebben gespeeld in het screeningsproces voor de afgifte van deze. Een gelijkaardig onderzoek werd opgestart samen met het Vast Comité P voor wat betreft de rol van het OCAD in deze (*supra*).

Dreigingen in verband met het Iraanse regime

Naast de specifieke case van de Iraanse delegatie die in juni 2023 in Brussel aanwezig was, verzocht de Begeleidingscommissie het Comité tevens om een onderzoek in te stellen naar de manier waarop de inlichtingendiensten 'de activiteiten van het Iraanse regime' opvolgen. In het onderzoek wordt een analyse gemaakt van het wettelijk kader alsook van de beschikbare middelen die hiertoe worden ingezet door de inlichtingendiensten. Ook in deze wordt, samen met het Vast Comité P, de inschatting door het OCAD van de dreiging tegen tegenstanders van autoritaire regimes in België, bestudeerd.

De terroristische aanslag op Zweedse supporters

Half oktober 2023 vielen er – tijdens een voetbalwedstrijd België-Zweden - bij een terroristische aanslag in het centrum van Brussel twee doden en één gewonde te betreuren, alle drie Zweden. De dader van de aanslag werd snel geïdentificeerd. Het Comité opende twee toezichtonderzoeken waarbij zowel de informatiepositie van de inlichtingendiensten als, in een onderzoek samen met het Vast Comité P, deze van het OCAD wordt bestudeerd.

Inmenging door buitenlandse mogendheden

Op vraag van de parlementaire Begeleidingscommissie stelde het Comité een onderzoek in naar de acties die de inlichtingen- en veiligheidsdiensten ondernemen om de dreigende inmenging van buitenlandse mogendheden via de financiering van politieke partijen, instellingen en/of figuren in België, op te sporen.

2.

AFHANDELING VAN KLACHTEN

AFHANDELING VAN KLACHTEN

Naast toezichtonderzoeken, behandelt het Comité ook klachten en aangiften over de werking, het optreden, het handelen of het nalaten te handelen van de inlichtingendiensten, het OCAD en zijn ondersteunende diensten en hun personeelsleden. Het Comité is daarenboven ook bevoegd voor de behandeling van individuele verzoeken met betrekking tot de verwerkingen van persoonsgegevens door de hogervermelde personen en diensten en hun verwerkers. Het treedt dan op als de gegevensbeschermingsautoriteit waartoe de verzoeker zich kan wenden om na te gaan of de toepasselijke gegevensbeschermingsregels werden nageleefd en om zijn gegevens te laten verbeteren of te verwijderen.

2023	VAST COMITÉ I		VASTE COMITÉS I EN P	TOTAAL
1. Klachten ingediend in 2023	55		2	57
2. Onontvankelijke klachten 2023	40		0	40 ¹
3. Ontvankelijke klachten 2023	21		2	23
	VSSE	14		
	SGRS	3		
	VSSE/SGRS	4		
4. Ontvankelijke DPA klachten 2023	17		2	19
5. Hangende dossiers	6		0	6 ²
6. Lopende dossiers	10		2	12 ³
7. Ontvankelijke afgesloten dossiers	37		6	43 ⁴
8. Corrigerende maatregelen	3		0	3 ⁵
9. Totaal behandelde klachten	53		8	61 ⁶

6

¹ Waarvan negen klachten werden ingediend in 2022.

² Waarvan drie klachten in afwachting zijn van de ontvankelijkheidsbeslissing.

³ Waarvan één klacht uit 2020 en elf klachten uit 2023.

⁴ Waarvan acht klachten uit 2021, 26 klachten uit 2022 en negen klachten uit 2023. Daarbij komen de 40 klachten die onontvankelijk werden verklaard.

⁵ Waarvan twee klachten uit 2022 en één klacht uit 2023. Daarbij komen de 40 klachten die onontvankelijk werden verklaard.

⁶ Som van de hangende, lopende en afgesloten klachten. Daarbij komen de 40 klachten die onontvankelijk werden verklaard.

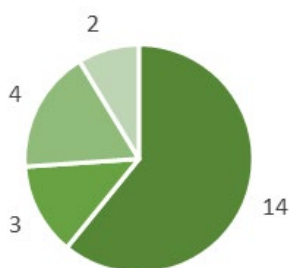
Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de in 2023 behandelde dossiers (open en/of afgesloten). De kolommen in de tabel verdelen de klachten naargelang het Vast Comité I exclusief bevoegd is dan wel samen met het Vast Comité P. Het is nuttig om weten dat één en dezelfde klacht het voorwerp kan uitmaken van verschillende 'dossiers', en dit naargelang de betrokken diensten: een klacht tegen het OCAD én de VSSE wordt zowel opgenomen in de door de Vaste Comités I en P gemeenschappelijk behandelde dossiers voor wat betreft het OCAD-luik van het dossier als bij de dossiers die uitsluitend door het Vast Comité I worden behandeld voor wat betreft onderzoeksdaden met betrekking tot de VSSE.

In 2023 ontving het Vast Comité I in totaal 55 klachten en aangiften. Na een kort vooronderzoek en de verificatie van een aantal objectieve gegevens, wees het Comité 40 klachten en aangiften af omdat ze kennelijk onontvankelijk waren of omdat het Comité onbevoegd was om de opgeworpen vraag te behandelen. In dat laatste geval werden de klagers doorverwezen, indien mogelijk, naar de bevoegde instanties (bijv. het Openbaar Ministerie, het Controleorgaan voor politionele informatie of het Vast Comité P).

19 van de in 2023 ingediende ontvankelijke klachten werden behandeld als DPA-klachten. Opnieuw diende het Comité verschillende verzoeken te behandelen die waren ingediend in het kader van de aanvraag tot verkrijging van de nationaliteit of een verblijfstitel. Geconfronteerd met een negatief besluit op basis van door de VSSE, de ADIV en/of het OCAD verstrekte informatie, wendden verzoekers zich (onder meer) tot het Vast Comité I voor een controle van de verwerking van hun persoonsgegevens. De wijze waarop deze gegevens worden gedeeld met buitenlandse partners krijgt steeds meer aandacht van het Comité, dat wordt gevat door verzoekers die in het buitenland problemen ondervonden bij grenscontroles. Het Comité legde als toezichhoudende autoriteit ten aanzien van de inlichtingendiensten in drie dossiers corrigerende maatregelen op (art. 51/3 W.Toezicht). Afhankelijk van het dossier, kan dit inhouden dat wordt verzocht om rectificatie of schrapping van de persoonsgegevens, dat de beslissing van het Comité ter kennis wordt gebracht van de partners en/of autoriteiten, of dat de beslissing binnen de betrokken dienst wordt verspreid. In het kader van internationale seiningen stelt het Comité vast dat er grenzen zijn aan verzoeken om corrigerende maatregelen, aangezien deze mede afhankelijk zijn van de welwillendheid van buitenlandse partnerdiensten, met dien verstande dat de samenwerking met deze laatste soms beperkt of niet aanwezig is.

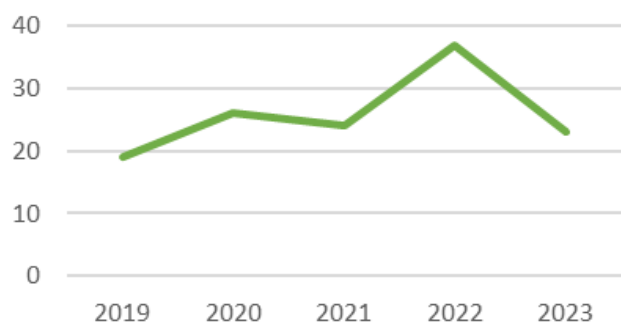
43 behandelde klachten konden worden afgesloten in 2023, 12 klachten waren begin 2024 nog in behandeling. Ten opzichte van voorgaande jaren werd een lichte daling van het aantal bij het Vast Comité I ingediende ontvankelijke klachten vastgesteld. Uit het overzicht van de diensten die betrokken zijn bij de in 2023 ingediende klachten, blijkt de VSSE sterk vertegenwoordigd.

Diensten betrokken bij de in 2023 ingediende klachten

■ VSSE (14) ■ SGRS (3) ■ VSSE & SGRS (4) ■ OCAM (2)

Ontverklaarde klachten

3.

OPSPORINGS- EN GERECHTELIJKE ONDERZOEKEN

OPSPORINGS- EN GERECHTELIJKE ONDERZOEKEN

De Dienst Enquêtes I van het Vast Comité I doet in opdracht van de gerechtelijke overheden ook onderzoeken naar leden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) die verdacht worden van een misdaad en/of wanbedrijf (art. 40, derde lid W.Toezicht).

Wanneer zij een opdracht van gerechtelijke politie vervullen, staan de leden van de Dienst Enquêtes I onder het toezicht van de procureur-generaal bij het hof van beroep of van de federaal procureur (art. 39 W.Toezicht) en heeft het Vast Comité I geen zeggenschap over hen. De voorzitter van het Vast Comité I moet er echter zorg voor dragen dat de uitvoering van de andere wettelijke opdrachten van het Comité niet wordt gehinderd.

In 2023 werd de Dienst Enquêtes I belast met het beheer van drie onderzoeken in het kader van klachten van de Veiligheid van de Staat tegen 'X' wegens vermeende inbreuken op het beroepsgeheim binnen de dienst. Deze onderzoeken waren op 31 december 2023 nog lopende. Na afloop van een gerechtelijk onderzoek moet de enquêtedienst een verslag sturen naar de voorzitter van het Vast Comité I indien het onderzoek een gebrek aan efficiëntie binnen de inlichtingendiensten, onvoldoende coördinatie tussen deze diensten of een inbreuk door deze diensten op de rechten die de Grondwet en de wet aan personen toekennen, aan het licht bracht. In 2023 heeft zich dit niet voorgedaan.

4. (BIJZONDERE) INLICHTINGENMETHODEN

(BIJZONDERE) INLICHTINGENMETHODEN

Methoden ingezet door de ADIV

Het Comité is belast met de a posteriori controle van de bijzondere inlichtingenmethoden. Deze controle heeft betrekking op de legaliteit, de proportionaliteit en de subsidiariteit van deze methoden. Het Comité baseerde zich voor het jaar 2023 (voor het eerst) op de cijfers aangeleverd door de inlichtingendiensten zelf. Tussen 1 januari en 31 december 2023 werden door de ADIV 669 toelatingen verleend tot het aanwenden van bijzondere inlichtingenmethoden, waarvan 448 specifieke en 221 uitzonderlijke methoden.

De tabellen en grafieken hieronder detailleren de door de ADIV ingezette inlichtingenmethoden in de loop van 2023.

Specifieke methoden (ADIV)	2023
Observeren in publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel of al dan niet met behulp van een technisch middel observeren in een niet voor het publiek toegankelijke plaats die niet aan het zicht onttrokken is (art. 18/4 W.I&V)	22
Real Time opvragen van politionele camerabeelden (publiek toegankelijke plaatsen) (18/4 §3 W. I&V)	14
Doorzoeken van publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel, de inhoud van vergrendelde voorwerpen doorzoeken of deze voorwerpen meenemen (art. 18/5 W.I&V)	0
Infiltreren in de virtuele wereld onder dekmantel van een fictieve identiteit of fictieve hoedanigheid (art. 18/5/1 W.I&V).	0
Kennisnemen van identificatiegegevens van postverkeer en vorderen medewerking postoperator (art. 18/6 W.I&V)	0
Vervoers- en reisgegevens vorderen van private vervoers- en reisdiensten (art. 18/6/1 W.I&V)	0
Identificatie met behulp van een technisch middel, van de elektronische communicatiediensten en -middelen waarop een bepaald persoon is geabonneerd of die door een bepaald persoon gewoonlijk worden gebruikt (art. 18/7 §1, 1° W.I&V)	12
Vordering van de operator van een elektronisch communicatienetwerk of van een verstrekker van een elektronische communicatiedienst tot het bekomen van de gegevens betreffende de betalingswijze, de identificatie van het betalingsmiddel en het tijdstip van betaling voor het abonnement of voor het gebruik van de elektronische communicatiedienst (art. 18/7 §1, 2° W.I&V)	0
Opsporen van verkeersgegevens van elektronische communicatiemiddelen en het vorderen van de medewerking van een operator (art. 18/8, §1, 1° W.I&V)	202
Kennisnemen van lokalisatiegegevens van elektronisch communicatie-verkeer en het vorderen van de medewerking van een operator en de mededeling vorderen van de facturen (art. 18/8, §1, 2° W.I&V)	198
TOTAAL	448

Uitzonderlijke methoden (ADIV)	2023
Al dan niet met behulp van technische middelen, observeren in niet voor het publiek toegankelijke plaatsen die aan het zicht onttrokken zijn en betreden van al dan niet aan het zicht onttrokken niet voor het publiek toegankelijke plaatsen om te observeren, een technisch middel te installeren, een voorwerp te openen of mee te nemen (art. 18/11 W.I&V)	15
Real Time opvragen van politionele camerabeelden (niet voor het publiek toegankelijke plaatsen) (18/11 §3 W. I&V)	4
Al dan niet met behulp van technische middelen niet voor het publiek toegankelijke plaatsen doorzoeken, evenals al dan niet vergrendelde voorwerpen die zich daar bevinden (art. 18/12 W.I&V)	14
Infiltratie in de reële wereld (art. 18/12/1)	0
Openmaken en kennismaken van al dan niet aan een postoperator toevertrouwde post (art. 18/14 W.I&V)	6
Verzamelen van gegevens betreffende bankrekeningen en bankverrichtingen (art. 18/15 W.I&V)	14
Binnendringen in een informaticasysteem (art. 18/16 W.I&V)	40
Afluisteren, kennismaken en opnemen van communicaties (art. 18/17 W.I&V)	128
TOTAAL	221

Voor 2023 stelt de ADIV een aanzienlijke stijging vast van het aantal toelatingen voor specifieke methoden. Vooral de kennisname van lokalisatiegegevens van elektronisch communicatie-verkeer kende een sterke toename.

De militaire inlichtingendienst tekent ook een toename op van de uitzonderlijke methoden, waarmee de stijgende tendens uit 2022 wordt bevestigd. Net als in 2022 wordt het binnendringen in een informaticasysteem (art. 18/16 W.I&V) en het afluisteren van communicaties (art. 18/17 W.I&V) als methoden het meest gebruikt en kennen zij de grootste stijging.

In 2023 was spionage een van de prioriteiten van de ADIV, in het bijzonder door het toezicht op defensieattachés of buitenlandse diplomaten die geaccrediteerd zijn in België, de Europese Unie of de NAVO. Ook het monitoren van extremisme binnen de krijgsmacht is een aandachtspunt voor de dienst. Ten slotte werd georganiseerde misdaad en dreigingen tegen militaire infrastructuren en personeel specifiek door de ADIV opgevolgd.

Gewone methoden 'plus'

Oorspronkelijk waren de gewone inlichtingenmethoden slechts aan het reguliere toezicht van het Comité onderworpen. Sinds enkele jaren werden er in de Inlichtingenwet echter gewone methoden ingeschreven waarbij aan het Comité een bijzondere controleopdracht werd toevertrouwd en/of waarbij aan de betrokken inlichtingendienst een bijkomende informatieplicht werd opgelegd ten aanzien van het Comité (de zgn. 'gewone methoden plus'). De controle of de informatieplicht is voor elk van die methoden anders geregeld, en dit ondanks het pleidooi van het Comité om dit te uniformiseren.

Gewone methoden 'plus' ADIV	2023
Identificatie van de 'abonnee of de gewoonlijke gebruiker' van telecommunicatie (art. 16/2 W.I&V)	509
Gerichte opzoeken PNR-gegevens (art. 16/3 W.I&V)	51
Gebruik politionele camerabeelden (art. 16/4, §2 W.I&V)	40
Vorderen van bepaalde financiële gegevens (art. 16/6 W.I&V)	38

De statistieken met betrekking tot verzoeken om toegang tot passagiersgegevens (Passenger Name Records (PNR)) door de ADIV eindigen op 13 oktober 2023. Immers, het Grondwettelijk Hof vernietigde met zijn arrest van 12 oktober 2023 (arrest 131/2023) artikel 16/3 W.I&V. Het Hof oordeelde, na een prejudiciële vraag aan het Europees Hof van Justitie, dat het toepassingsgebied van de inlichtingendiensten veel breder gaat dan wat de oorspronkelijke Europese regelgeving voor ogen had en dat het ontbreken van een voorafgaande onafhankelijke controle van de aanvragen van de inlichtingendiensten een inbreuk vormt op de rechten van de burger. Om die reden zijn verscheidene artikelen in de wet van 25 december 2016 "betreffende de verwerking van passagiersgegevens" geschrapt en dus ook het artikel 16/3 dat de opvraging regelde in de inlichtingenwet. Als gevolg kan de ADIV geen ad hoc-opvragingen meer uitvoeren op de PNR-databank. De wetgever belooft dit zo snel mogelijk op te lossen via een reparatiewet die rekening houdt met de bezwaren van het Hof.

Methoden ingezet door de VSSE

Het Comité baseerde zich voor het jaar 2023 (voor het eerst) op de cijfers aangeleverd door de inlichtingendiensten zelf. Tussen 1 januari en 31 december 2023 werden door de VSSE 1718 toelatingen verleend tot het aanwenden van bijzondere inlichtingenmethoden, waarvan 1369 specifieke en 349 uitzonderlijke methoden. Te noteren valt dat de ADIV de cijfers weergeeft per toegepast wetsartikel, terwijl de VSSE de BIM's per operatie telt. Hierdoor is een vergelijking van de cijfers van beide diensten niet aangewezen.

De tabellen en grafieken hieronder detailleren de door de VSSE ingezette inlichtingenmethoden in de loop van 2023.

Specifieke methoden (VSSE)	2023
Observeren in publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel of al dan niet met behulp van een technisch middel observeren in een niet voor het publiek toegankelijke plaats die niet aan het zicht onttrokken is (art. 18/4 W.I&V)	142
Real Time opvragen van politionele camerabeelden (publieke toegankelijke plaatsen) (18/4 §3 W. I&V)	0
Doorzoeken van publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel, de inhoud van vergrendelde voorwerpen doorzoeken of deze voorwerpen meenemen (art. 18/5 W.I&V)	0
Infiltreren in de virtuele wereld onder dekmantel van een fictieve identiteit of fictieve hoedanigheid (art. 18/5/1 W.I&V).	0
Kennismaken van identificatiegegevens van postverkeer en vorderen medewerking postoperator (art. 18/6 W.I&V)	0
Vervoers- en reisgegevens vorderen van private vervoers- en reisdiensten (art. 18/6/1 W.I&V)	23
Identificatie met behulp van een technisch middel, van de elektronische communicatiediensten en -middelen waarop een bepaald persoon is geabonneerd of die door een bepaald persoon gewoonlijk worden gebruikt (art. 18/7 §1, 1° W.I&V)	50
Vordering van de operator van een elektronisch communicatienetwerk of van een verstrekker van een elektronische communicatiedienst tot het bekomen van de gegevens betreffende de betalingswijze, de identificatie van het betalingsmiddel en het tijdstip van betaling voor het abonnement of voor het gebruik van de elektronische communicatiedienst (art. 18/7 §1, 2° W.I&V)	0
Opsporen van verkeersgegevens van elektronische communicatiemiddelen en het vorderen van de medewerking van een operator (art. 18/8, §1, 1° W.I&V)	577
Kennismaken van lokalisatiegegevens van elektronisch communicatie-verkeer en het vorderen van de medewerking van een operator en de mededeling vorderen van de facturen (art. 18/8, §1, 2° W.I&V)	577
TOTAAL	1369

Uitzonderlijke methoden (VSSE)	2023
Al dan niet met behulp van technische middelen, observeren in niet voor het publiek toegankelijke plaatsen die aan het zicht onttrokken zijn en betreden van al dan niet aan het zicht onttrokken niet voor het publiek toegankelijke plaatsen om te observeren, een technisch middel te installeren, een voorwerp te openen of mee te nemen (art. 18/11 W.I&V)	5
Real Time opvragen van politionele camerabeelden (niet voor het publiek toegankelijke plaatsen) (18/11 §3 W. I&V)	0
Al dan niet met behulp van technische middelen niet voor het publiek toegankelijke plaatsen doorzoeken, evenals al dan niet vergrendelde voorwerpen die zich daar bevinden (art. 18/12 W.I&V)	26
Infiltratie in de reële wereld (art. 18/12/1)	0
Openmaken en kennismaken van al dan niet aan een postoperator toevertrouwde post (art. 18/14 W.I&V)	25
Verzamelen van gegevens betreffende bankrekeningen en bankverrichtingen (art. 18/15 W.I&V)	45
Binnendringen in een informaticasysteem (art. 18/16 W.I&V)	65
Afluisteren, kennismaken en opnemen van communicaties (art. 18/17 W.I&V)	183
TOTAAL	349

Net als bij de ADIV, kan ook bij de VSSE een sterke stijging van het aantal specifieke methoden worden vastgesteld, inzonderheid de kennisname van lokalisatiegegevens van elektronisch communicatie-verkeer. Deze toename kan met name worden verklaard door de parallelle toename van het aantal personeelsleden van de Veiligheid van de Staat, waardoor meer dossiers kunnen worden verwerkt en meer methoden kunnen worden toegepast.

14

Wat de uitzonderlijke methoden betreft, geeft de dienst, net als de ADIV, een stijging te kennen voor wat betreft het binnendringen in informaticasystemen (art. 18/16 W.I&V) en het afluisteren van communicaties (art. 18/17 W.I&V). Wel maakt de VSSE gewag van een aanzienlijke daling van het aantal observaties in niet voor het publiek toegankelijke plaatsen.

Bij de dreigingen die de burgerlijke inlichtingendienst opvolgt, kennen het jihadistisch terrorisme en spionage de hoogste prioriteit. De VSSE is vooral geïnteresseerd in online terroristische netwerken en *lone wolfs* en houdt geopolitieke conflicten in Centraal-Azië en het Midden-Oosten nauwlettend in het oog, evenals dreigingen tegen bepaalde Europese landen zoals Zweden en zijn burgers. Op het gebied van spionage worden vooral Rusland, China en Iran opgevolgd. Wat dat betreft is hun opvolging door de VSSE geïntensiveerd sinds de invasie in Oekraïne, met speciale aandacht voor Russische inlichtingenagenten die onder diplomatieke dekmantel werken. Hetzelfde geldt voor de Chinese inlichtingendiensten en hun pogingen om universiteiten en zelfs politici te beïnvloeden.

Naast deze twee belangrijke dreigingen, houdt de VSSE ook de dreigingen van inmenging en extremisme nauwlettend in de gaten. Lang voor Qataragate volgde de VSSE al een aantal invloedrijke krachten op. Na de juridisiëring van dit dossier, is de VSSE blijven investeren in het monitoren van de inmengingsdreiging. Sinds 2022 heeft de VSSE ook opnieuw geïnvesteerd in de dreiging van georganiseerde misdaad, meer bepaald in bedreigingen van onze staatsinstellingen en openbare diensten zoals politie, douane en justitie, alsook in bedreigingen van de politieke wereld.

Gewone methoden 'plus'

Oorspronkelijk waren de gewone inlichtingenmethoden slechts aan het reguliere toezicht van het Comité onderworpen. Sinds enkele jaren werden er in de Inlichtingenwet echter gewone methoden ingeschreven waarbij aan het Comité een bijzondere controleopdracht werd toevertrouwd en/of waarbij aan de betrokken inlichtingendienst een bijkomende informatieplicht werd opgelegd ten aanzien van het Comité (de zgn. 'gewone methoden plus'). De controle of de informatieplicht is voor elk van die methoden anders geregeld, en dit ondanks het pleidooi van het Comité om dit te uniformiseren.

Gewone methoden 'plus'	2023
Identificatie van de 'abonnee of de gewoonlijke gebruiker' van telecommunicatie (art. 16/2 W.I&V)	4417
Gerichte opzoeken PNR-gegevens (art. 16/3 W.I&V)	318
Gebruik politionele camerabeelden (art. 16/4, §2 W.I&V)	51
Vorderen van bepaalde financiële gegevens (art. 16/6 W.I&V)	135

De statistieken met betrekking tot verzoeken om toegang tot passagiersgegevens (Passenger Name Records (PNR)) door de VSSE eindigen op 13 oktober 2023. Immers, het Grondwettelijk Hof vernietigde met zijn arrest van 12 oktober 2023 (arrest 131/2023) artikel 16/3 W.I&V. Het Hof oordeelde, na een prejudiciële vraag aan het Europees Hof van Justitie, dat het toepassingsgebied van de inlichtingendiensten veel breder gaat dan wat de oorspronkelijke Europese regelgeving voor ogen had en dat het ontbreken van een voorafgaande onafhankelijke controle van de aanvragen van de inlichtingendiensten een inbreuk vormt op de rechten van de burger. Om die reden zijn verscheidene artikels in de wet van 25 december 2016 "betreffende de verwerking van passagiersgegevens" geschrapt en dus ook het artikel 16/3 dat de opvraging regelde in de inlichtingenwet. Als gevolg kan de VSSE geen ad hoc-opvragingen meer uitvoeren op de PNR-databank. De wetgever belooft dit zo snel mogelijk op te lossen via een reparatiewet die rekening houdt met de bezwaren van het Hof.

A posteriori controle

Het Vast Comité I is belast met de *a posteriori* controle van de inzet van specifieke en uitzonderlijke inlichtingenmethoden. Het Comité onderwerpt *alle* toelatingen tot de inzet van deze methoden aan een *prima facie*-onderzoek, en dit met het oog op een eventuele vatting (art. 43/4 W.I&V). Deze vatting kan gebeuren op eigen initiatief, op verzoek van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA), op klacht van een burger, van rechtswege als de BIM-Commissie een specifieke of een uitzonderlijke methode wegens onwettigheid heeft geschorst en de exploitatie van de gegevens heeft verboden of, ten slotte, van rechtswege als de bevoegde minister een toelating heeft verleend op basis van artikel 18/10 § 3 W.I&V.

Daarnaast kan het Comité ook gevat worden in zijn hoedanigheid van 'prejudicieel adviesverlener' (art. 131bis, 189quater en 279bis Sv.). In dat geval geeft het Comité een advies over de al dan niet rechtmatigheid de specifieke of uitzonderlijke methoden die inlichtingen hebben opgeleverd die in een strafzaak worden gebruikt. De beslissing om een advies te vragen berust bij de onderzoeksgerechten of de strafrechters. Strikt genomen treedt het Comité alsdan niet op als jurisdictioneel orgaan.

WIJZE VAN VATTING	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Op eigen initiatief	16	12	16	3	1	1	4	2	1	5	0
2. Gegevensbeschermings- mings- autoriteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Klacht	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
4. Exploitatieverbod door BIM-Commissie	5	5	11	19	15	10	12	9	8	9	13
5. Toelating minister	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Prejudicieel adviesver- lener	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	23	18	27	23	16	11	16	11	9	14	13

Het aantal door het Comité genomen blijft stabiel. Alle vattingen zijn het gevolg van een schorsing door de BIM-Commissie. Eens gevat, kan het Comité verschillende soorten (tussen) beslissingen nemen. In tien gevallen werd beslist tot de stopzetting van de methode; in drie andere dossiers besliste het Comité besliste het Comité tot een gedeeltelijke stopzetting van de methode, dewelke de diensten slechts toeliet een gedeelte van de ingezamelde informatie te gebruiken.

Buitenlandse intercepties, beeldopnamen en IT-intrusies

Artikel 44 van de Inlichtingenwet biedt de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid de mogelijkheid om elke vorm van communicatie uitgezonden of ontvangen in het buitenland op te sporen, te onderscheppen, af te luisteren en er kennis van te nemen alsook op te nemen. Ook intrusies in een informaticasysteem (art. 44/1 W.I&V) en de opname van vaste of bewegende beelden in het buitenland (art. 44/2 W.I&V) behoren tot de mogelijkheden van de militaire inlichtingendienst. Het Vast Comité I controleert voorafgaand, tijdens en na de uitvoering deze methoden.

Het Comité ontving de plannen voor 2023 aangaande intercepties, intrusies en beeldopnamen in de loop van januari 2023. Deze plannen voldeden aan alle wettelijke vereisten. Eind 2023 bezocht het Vast Comité I ook de installaties van waaruit de intercepties gebeuren. Tijdens het bezoek werd, onder meer, nagegaan of het logboek in overeenstemming was met de relevante wetten en richtlijnen. Het Comité kon vaststellen dat rekening werd gehouden met zijn in 2021 geformuleerde opmerkingen. Er werd tevens een inspectie uitgevoerd op de site van de dienst van ADIV verantwoordelijk voor de uitvoering van het intrusieplan. Daarbij kon worden vastgesteld dat belangrijke investeringen zijn gedaan en nog worden gedaan om te beantwoorden aan de geplande missies. Wat betreft het toezicht na de uitvoering van de intercepties, intrusies of opnames, ontving het Vast Comité I alle wettelijk vereiste lijsten. Het Comité kan hierover echter geen verdere informatie delen, gezien het geclassificeerde karakter van de materie.

5.

ADVIEZEN EN NIEUWE WET- EN REGELGEVING

ADVIEZEN EN NIEUWE WET- EN REGELGEVING

Adviesverlening

Enkel op verzoek van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van de bevoegde minister mag het Vast Comité I advies uitbrengen over een ontwerp van wet, van koninklijk besluit, van circulaire of over enig ander document waarin de beleidslijnen van de bevoegde ministers worden geformuleerd (art. 33 W.Toezicht). Maar daarnaast dient het Comité ook advies te verlenen als Bevoegde Toezichthoudende Autoriteit in het kader van de verwerking van persoonsgegevens (artt. 73 en 95 GBW), alsook - samen met het Controleorgaan op de politionele informatie (COC) - bij de wettelijke regeling in verband met de gemeenschappelijke gegevensbanken. Soms worden adviezen geformuleerd vanuit een dubbele hoedanigheid.

Het Comité wordt de afgelopen jaren steeds meer om advies verzocht; de hieraan geïnvesteerde tijd is dan ook opmerkelijk gestegen. In 2023 werd het Comité elfmaal om advies verzocht: vier keer op verzoek van de minister van Justitie en de Noordzee (in één geval kwam het verzoek om advies niet rechtstreeks van deze minister maar via de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)) en zeven keer op vraag van de minister van Binnenlandse Zaken. Er werden veelal voorontwerpen van wet voorgelegd voor advies, driemaal een ontwerp van koninklijk besluit en eenmalig een ontwerp van ministerieel besluit. De onderwerpen zijn divers en gaan van private opsporing over de erkenning van het boeddhisme tot een nieuw Scheepvaartwetboek. De gemiddelde doorlooptijd voor het verlenen van een advies bedraagt drie maanden. Alle adviezen zijn integraal raadpleegbaar op de website van het Vast Comité I.

Private opsporing

De uitoefening van private opsporingsactiviteiten werd gereguleerd door een wet daterend uit 1991. Deze wet was verouderd en hield geen rekening met nieuwe rechtsregels, nieuwe werkwijzen en de gewijzigde mogelijkheden tot opsporing. Eerder (oktober 2017) verscheen al een Wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid. Een nieuw voorontwerp van wet voorzag nu in een volledige herziening inzake de private opsporing. Voor de uitoefening van activiteiten moeten ondernemingen die deze diensten aanbieden, vergund worden. Voor het personeel dat ze daarbij inzetten, gelden diverse veiligheids- en opleidingsvoorwaarden. Daarnaast focust het ontwerp op proactieve controle in de vorm

van vergunningsstelsels en identificatiekaarten voor het personeel, alsook op reactieve controle inzake de naleving van de wet. Op die manier wou de regering de betrouwbaarheid, de kwaliteit van de diensten en het respect voor de rechtsstaat waarborgen. Het voorontwerp werd ter advies voorgelegd aan, onder meer, het Vast Comité I. Het ontwerp voorzag immers in de verwerking van persoonsgegevens door de twee inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Het Comité juichte toe dat er opnieuw een uniforme screeningsregeling komt voor alle actoren uit de private veiligheidssector. Toch wees het Comité op het blijvend naast elkaar bestaan van vele soorten screenings (veiligheidsonderzoeken, veiligheidsverificaties, onderzoek naar de veiligheidsvoorwaarden, integriteitsonderzoeken...) en dit terwijl de achterliggende finaliteit van al die screenings niet zo verschillend is.

Echter, door de wijzigingen in het nieuwe wetontwerp dat aan het Comité werd voorgelegd, dreigde opnieuw een verschil te ontstaan tussen de regelingen inzake private bewaking enerzijds en private opsporing anderzijds. In een tweede advies achtte het Comité de finaliteit van de screening niet duidelijk en was het Comité van oordeel dat het toetsingskader veel preciezer moest worden bepaald.

Rechtstreekse toegang tot de Algemene Nationale Gegevensbank

In 2019 werd de Wet op het politieambt gewijzigd om de toegang tot de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) voor inlichtingendiensten mogelijk te maken. Een ontwerp van koninklijk besluit zorgde voor de verdere uitwerking. Concreet werden de categorieën van persoonsgegevens die rechtstreeks toegankelijk worden voor de inlichtingendiensten en de wijze van toegang vastgelegd. In zijn advies vroeg het Comité om verduidelijking van het concept en de reikwijdte van 'rechtstreekse toegang', over de regeling inzake medische gegevens en over de motivering van raadplegingen en de registratieplicht. Ook de verdere verwerking van de ANG-gegevens (bijv. doorgeven van beschikbare informatie), de logbestanden van de verwerking en het exporteren van gegevens vanuit de ANG naar de bestanden van de VSSE en de ADIV, riepen vragen op. Ten slotte was er ook nog aandacht voor de wederkerigheid inzake de gegevensuitwisseling. Deze wederkerigheid vereist niet dat de politiediensten ook een rechtstreekse toegang krijgen tot de gegevensbanken van de inlichtingendiensten. Integendeel: de wetgever leek

er van uit te gaan dat de huidige wettelijke regeling mits een effectieve toepassing, reeds de wederkerigheid inhield.

Vervolgens werd een ontwerp van ministerieel besluit voorgelegd inzake de rechtstreekse toegang van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten tot de ANG. Het Comité formuleerde in een tweede advies opmerkingen over de wijze van classificatie en het onderscheid tussen gerechtelijke informatie en administratieve politiegegevens. Het Comité had vragen bij de relevantie van gedifferentieerde regels, die de toepassing en de controle van deze bepalingen gingen bemoeilijken.

Boeddhisme als niet-confessionele levensbeschouwelijke organisatie

Een voorontwerp van wet beoogde de erkenning van het boeddhisme als niet-confessionele levensbeschouwelijke organisatie op basis van artikel 181 § 2 Grondwet en de erkenning van de Belgische Boeddhistische Unie als het vertegenwoordigend orgaan van deze gemeenschap in België alsook de organisatie van de werking van de lokale boeddhistische gemeenschappen en van de functie van de boeddhistische afgevaardigden. Het voorontwerp voorzag in de invoering van een nieuwe verwerking van persoonsgegevens door de inlichtingendiensten en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD). Het Comité was de mening toegedaan dat het voorontwerp op een groot aantal punten diende te worden aangevuld, zodat de reikwijdte van de screening die erin werd voorgesteld, wettelijk zou worden vastgelegd.

De gemeenschappelijke gegevensbank 'TER'

Eind maart 2023 keurde de ministerraad een wetsontwerp en een ontwerp van koninklijk besluit goed omtrent de werking van de gemeenschappelijke gegevensbank Terrorisme, Extremisme, Radicaliseringsproces (GGB TER). Het ontwerp strekt tot de opname in een autonome wet van de bepalingen van de Wet op het Politieambt met betrekking tot de gemeenschappelijke gegevensbanken 'Terrorist Fighters' en 'Haatpropagandisten'. Op die manier bekrachtigt de wet het feit dat er slechts één gemeenschappelijke gegevensbank bestaat voor de behandeling van terrorisme, extremisme en radicalisme (de GGB TER). Deze gemeenschappelijke gegevensbank werd opgericht na de aanslagen in 2016. Ze bevat informatie over personen die als extremisten en terroristen worden beschouwd en die in België worden opgevolgd in het kader van de 'Strategie. De databank stelt de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in staat om informatie te delen en af te stemmen welke dienst het

best geplaatst is om bepaalde maatregelen te nemen. Onder andere het OCAD, de VSSE, de ADIV, het Openbaar Ministerie, de geïntegreerde politie, het Crisiscentrum, Dienst Vreemdelingenzaken hebben hierin een rol en bepaalde verplichtingen. Met dit wetsontwerp en ontwerp van koninklijk besluit wilden de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken de werking van de gemeenschappelijke gegevensbank en de veiligheidsstructuur errond verbeteren. In zijn hoedanigheid van Bevoegde Toezichthoudende Autoriteit formuleerde het Comité opmerkingen over de doelstellingen van de verwerking van persoonsgegevens, de toepasselijke regels voor gegevensbescherming, de 'need to know' voor toegang tot of kennis van persoonsgegevens, maar tevens over de bewaringsduur van de gegevens, de logging, de koppeling met andere gegevensbanken, de mededeling van gegevens van de GGB TER aan derde overheden of diensten, of nog, de verplichting voor inlichtingendiensten om deze gemeenschappelijke gegevensbank te voeden.

De betrouwbaarheid van personen in de civiele nucleaire sector

Een nieuw voorontwerp van wet voorzag in wijzigingen van de regeling inzake veiligheidsattesten voor de nucleaire sector. Het voorstel beoogde het systeem voor de controle van de betrouwbaarheid van personen in de nucleaire sector te verfijnen om het flexibeler en doeltreffender te maken. Daartoe werd besloten om de afwijking voor de nucleaire sector in artikel 8bis Classificatiewet uit te breiden. Het Comité moest vaststellen dat deze optie een toch al zeer complex systeem voor de controle van de betrouwbaarheid van personen, ondoorzichtig maakt. Het verzocht de initiatiefnemers om de noodzaak van deze piste te analyseren en dit gelet op de beoogde finaliteit. Bovendien wou men met het ontwerp, dat tot doel heeft een wettelijke grondslag te bieden voor de controle van de betrouwbaarheid van personen die toegang willen krijgen tot niet-gecategoriseerde elementen van de nucleaire en radiologische sector, een nieuwe vorm van veiligheidsattest invoeren. Nergens bleek echter uit dat de bestaande regeling voor de andere sectoren (veiligheidsadviezen en veiligheidsattesten, respectievelijk voorzien in art. 22quinquies, art. 22quinquies/1 W.C&VM en art. 22bis, tweede lid, W.C&VM) niet aan de gewenste doelstelling zou kunnen voldoen. Eens te meer maakt deze keuze het systeem voor de controle van de betrouwbaarheid van personen alleen maar ingewikkelder. Het Vast Comité I verzocht de auteurs van het ontwerp om de noodzaak van deze piste te analyseren en de gemaakte keuze te verantwoorden.

Consultatiemogelijkheid van het ETIAS-systeem

ETIAS is het nieuwe EU-systeem voor reisinformatie en autorisatie. Het systeem geldt voor onderdanen van derde landen die zijn vrijgesteld van de visumplicht en naar het Schengengebied willen reizen. Deze derdelanders moeten voor aanvang van hun reis naar het Schengengebied een *online*-formulier invullen, waarmee een reisvergunning wordt aangevraagd. De invoering van ETIAS moet bijdragen aan een verbeterde interne veiligheid, het voorkomen van illegale immigratie en het beschermen van de volksgezondheid. De bedoeling is om de personen die een veiligheids- of immigratierisico kunnen vormen al voor hun vertrek naar de EU te kunnen te.

Het voorontwerp voorzag dat gedetacheerde personeelsleden van zowel de VSSE als de ADIV deel zouden uitmaken van een sectie die is ondergebracht bij het Nationaal Crisiscentrum, dat bevoegd is *'om hits met betrekking tot veiligheidsrisico's en hoge epidemiologische risico's te verwerken'*. Het voorontwerp breidde evenwel het toepassingsgebied van de Europese verordening uit door de twee Belgische inlichtingendiensten de mogelijkheid te geven om het ETIAS-systeem aan te wenden voor alle dreigingen die ze moeten opvolgen. Dit is in tegenspraak met de ETIAS-verordening die zowel consultaties als plaatsing op een observatielijst beperkt tot die personen dewelke gelinkt kunnen worden aan *'terroristische misdrijven of andere ernstige strafbare feiten'*.

Het Comité was de mening toegedaan dat door inlichtingendiensten een algemene consultatiebevoegdheid te geven en door hen toe te laten personen op de observatielijst te plaatsen die buiten de finaliteit van het ETIAS-systeem vallen, de verordening niet juist wordt toegepast.

Digitalisering van Justitie

In juli 2023 keurde de ministerraad een voorontwerp van wet goed inzake de digitalisering van Justitie dat wijzigingen aanbracht in diverse wetten die onder de bevoegdheid van het departement Justitie vallen. Het gaat onder meer om een wettelijk kader voor de bewaring van de strafdossiers in een centraal register, de bewaartermijn van elektronische stemgegevens en de registratie van vingerafdrukken in het Europees Strafregisterinformatiesysteem. Specifiek wat de inlichtingendiensten betreft, werd in het ontwerp voorgesteld om de definitie van methodenofficier (aangesteld om de aanwending van bijzondere inlichtingmethoden op te volgen) uit te breiden zodat meer personeelsleden zich kandidaat zouden kunnen stellen voor deze functie. Het Comité wees in zijn advies op het belang van een specifieke oplei-

ding voor het personeel dat belast is met de interne controle op de voorwaarden voor de uitvoering en implementatie van de bijzondere inlichtingmethoden. Het Comité was van oordeel dat elke aanstelling van een methodenofficier door de administrateur-generaal van de VSSE of het hoofd van de ADIV, zou moeten gebeuren op advies van de BIM-Commissie.

De integratie van de Nationale Veiligheidsoverheid in de VSSE

Tot einde 2023 was de Nationale Veiligheidsoverheid (NVO) een collegiaal orgaan, waarvan zowel de VSSE als de ADIV deel van uitmaakten, ondergebracht bij de FOD Buitenlandse Zaken. Bij wet van 7 april 2023 werden de bevoegdheden van de NVO opgesplitst tussen de Federale Politie, die voortaan instaat voor de aflevering en de intrekking van veiligheidsadviezen, en de NVO, belast met het afleveren en intrekken van veiligheidsmachtigingen en de controle van de geldende veiligheidsnormen inzake het verwerken en bewaren van geclassificeerde informatie. Sinds 1 januari 2024 maakt de NVO als autonome entiteit deel uit van de Veiligheid van de Staat. In dat kader werden er aan het Comité drie ontwerpen van koninklijk besluit voor advies voorgelegd dewelke de werking en de organisatie van deze veiligheidsoverheid bepalen. Het Comité had onder meer vragen bij de delegatiebevoegdheid van de administrateur-generaal van de VSSE.

Havenbeveiligingsplannen en de rol van inlichtingendiensten

In september 2023 werd het Comité in zijn hoedanigheid van Bevoegde Toezichthoudende Autoriteit om advies verzocht over het wetsontwerp tot wijziging van het Belgisch Scheepvaartwetboek. De wijziging beoogt in hoofdzaak een verbetering van de maritieme beveiliging in België naar aanleiding van de oprukkende drugscriminaliteit om en rond de havengebieden. Het gaat hierbij onder meer om bepalingen over de uitbreiding van het toepassingsgebied van de beveiliging, bijkomende controles, de invoering van veiligheidsverificaties voor bepaalde functies, het integriteitsbeleid en de reglementering van camera's. De inlichtingendiensten worden door de regels voor de plaatsing en het gebruik van camera's in havenfaciliteiten en havens betrokken. Het ontwerp voorzag tevens in procedures voor toegang tot de camerabeelden en geluidsopnames door de inlichtingendiensten. Wat dat laatste betreft, verzocht het Comité hun toegang tot informatie uit camera's op uniforme wijze te regelen in de Inlichtingenwet.

Nieuwe wet- en regelgeving

In 2023 wijzigde heel wat wet- en regelgeving met betrekking tot de werking, de bevoegdheden en de controle op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en op het inlichtingenwerk.

Al begin januari 2023 trad de *Wet van 8 december 2022 betreffende de meldingskanalen en de bescherming van de melders van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstanties en bij de geïntegreerde politie (BS 23 december 2022)* in werking. Het ingevoerde meldingssysteem bestaat voortaan uit drie mogelijkheden: de interne melding, de externe melding en de openbaarmaking. Het externe meldingskanaal voor integriteitsschendingen begaan in de federale overheidsinstanties werd opgericht bij de Federale Ombudsmannen. Daarbij werd evenwel in uitzonderingen voorzien. Zo duidde de wetgever het Vast Comité I aan als extern meldingskanaal bevoegd voor het ontvangen en opvolgen van meldingen van integriteitsschendingen bij de VSSE en de ADIV. Dat betekent een bijkomende opdracht voor het Vast Comité I, dat voortaan als extern meldingskanaal bevoegd is voor het informeren over de inhoud en de toepassing van de wet, het ontvangen en opvolgen van meldingen over integriteitsschendingen, maar ook het beschermen tegen represailles. De wet hanteert een specifieke definitie van een integriteitsschending; zo vallen pesterijen, geweld en ongewenst seksueel gedrag op het werk, alsook schendingen van de discriminatiewetten, niet onder het toepassingsgebied van de klokkenluiderswet.

Op 14 februari 2023 werd de *Wet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 30 november 2022 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie tot het invoeren van een mechanisme voor de screening van buitenlandse directe investeringen (BS 7 juni 2024)* goedgekeurd. Daardoor kon een Interfederaal Screeningsmechanisme (ISC) voor buitenlandse investeringen in werking treden. De belangrijkste taak van het ISC bestaat erin directe investeringen vanuit derde landen (al dan niet via een EU-vennootschap) die een bepaald percentage van de stemrechten in een in België gevestigde onderneming verwerven, te analyseren en na te gaan of ze potentiële risico's inhouden voor de nationale veiligheid en de strategische belangen. Zo kan het mogelijke bedreigingen opsporen en preventieve

maatregelen nemen ter bescherming van gevoelige nationale sectoren, zoals kritieke infrastructuren, kritische technologieën, grondstoffen, energie of nog, defensie. Sinds 1 juli 2023 speelt ook de VSSE een belangrijke rol bij de screening van buitenlandse directe investeringen in kritieke sectoren. Een samenwerkingsakkoord voorziet immers dat het Coördinatiecomité voor Inlichting en Veiligheid (CCIV) wordt geraadpleegd voor elke investering die onder de loep van het ISC wordt genomen. De Veiligheid van de Staat heeft als opdracht na te gaan of nieuwe buitenlandse investeringen een bedreiging vormen voor de belangen die ze moet beschermen.

Op basis van een advies van het Centrum voor Cybersecurity Belgium (CBB) en de inlichtingendiensten, besloot de Nationale Veiligheidsraad via de *Omzendbrief nr. 716 van 17 maart 2023 Tijdelijk verbod op het gebruik van de TikTok applicatie (BS 31 maart 2023)* voor het personeel van de federale overheid tot een verbod op de installatie en het gebruik van de TikTok applicatie op diensttoestellen en een aanbeveling om deze niet te installeren op persoonlijke toestellen met toegang tot interne federale overheidsnetwerken. Op 14 september 2023 werd door de Nationale Veiligheidsraad beslist de toepassing van de omzendbrief met zes maanden te verlengen.

Op 7 april 2023 werd het *koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 januari 2012 plaatsing van overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied (BS 2 juni 2023)* goedgekeurd. Deze wijziging gaf aan de aanbestedende overheden en overheidsbedrijven die overheidsopdrachten van beperkte waarde plaatsen (≤30.000€) op defensie- en veiligheidsgebied dezelfde flexibiliteit zoals voor de overheidsopdrachten in de klassieke sectoren.

Van dezelfde dag dateert het *koninklijk besluit van 7 april 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 14 januari 1994 houdende het statuut van de administrateur-generaal en de adjunct-administrateur-generaal van de Veiligheid van de Staat en het koninklijk besluit van 5 december 2006 betreffende het algemeen bestuur en de ondersteuningscel van de Veiligheid van de Staat (BS 17 april 2023)*. Daardoor wordt het voortaan mogelijk om, wanneer de administrateur-generaal of zijn (haar) adjunct gedurende ten minste zes maanden afwezig zijn, een tijdelijke vervanger aan te duiden.

Wellicht de meest ingrijpende verandering voor

de inlichtingenwereld kwam er met de *Wet van 7 april 2023 houdende wijziging van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen (BS 9 juni 2023)*. De wetgever zag zich genooddaakt om de bepalingen uit de Classificatiewet van 11 december 1998 in overeenstemming te brengen met de geldende internationale verplichtingen, onder andere inzake informatieveiligheid. Meteen krijgt ook de Nationale Veiligheidsoverheid aanvullende bevoegdheden en wordt voorzien in een juridisch kader voor de zgn. 'publiek gereguleerde dienst' van Galileo, het wereldwijde satellietnavigatiesysteem van de EU.

De wetgever zorgt met deze wet voor een aantal aanpassingen opdat de communicatie in internationale context en meer in het bijzonder de uitwisseling van geclassificeerde informatie vlotter, efficiënter en uniformer zou kunnen verlopen. Zo komt er, naast 'vertrouwelijk', 'geheim' en 'zeer geheim', een vierde classificatieniveau: 'beperkt'. De minimale beschermingsmaatregelen worden aan die nieuwe niveauperdeling aangepast. Die maatregelen zijn voortaan onderverdeeld in vijf categorieën, te weten maatregelen van toepassing voor het beheer van geclassificeerde informatie, persoonsgebonden beveiliging, beschermingsmaatregelen verbonden aan overheidsopdrachten, fysieke beveiliging en de beveiliging van communicatie- en informatiesystemen.

In hoofde van al deze veranderingen, krijgt de Nationale Veiligheidsoverheid (NVO) een aantal aanvullende bevoegdheden. De wetgever zorgde meteen ook voor een nieuwe organisatiestructuur: de NVO zal niet langer bestaan uit een collegiale samenwerking tussen negen federale overheidsdiensten met een secretariaat dat is ondergebracht bij de FOD Buitenlandse Zaken (*supra*), maar wordt onderdeel van de Veiligheid van de Staat. De NVO zal ook niet langer bevoegd zijn voor de aflevering en de intrekking van de veiligheidsattesten en voor het uitbrengen van de veiligheidsadviezen. Die bevoegdheden worden overgeheveld naar de Federale Politie. Een uitvoeringsbesluit zal die nieuwe structuur en organisatie in de loop van 2024 verduidelijken. De wetgever legt wel al de nieuwe bevoegdheden vast. Zo zal de NVO onder meer instaan voor de voorbereiding van het Belgische veiligheidsbeleid m.b.t. de bescherming van geclassificeerde informatie, het toezicht op de tenuitvoerlegging van beschermingsmaatregelen, de aflevering, de wijziging, de schorsing en de intrekking van veiligheidsmachtigingen en de goedkeuringen van fysieke installaties, van communicatie- en infor-

mationssystemen en cryptografische producten.

Met deze wet riep de wetgever meteen ook (alweer) een nieuwe veiligheidsscreening in het leven: geleidelijk aan zullen alle militairen en burgers van het ministerie van Defensie minstens vijfjaarlijks aan een veiligheidsverificatie worden onderworpen en zullen zij permanent over een positief veiligheidssadvies moeten beschikken.

De wetgever voorziet ook in de mogelijkheid om t.a.v. zowel de privé als de publieke sector voor alle door de NVO afgeleverde goedkeuringen een retributie te heffen. Dat wordt onder meer bepaald in de artikelen 46 en 47 van de *Wet van 31 juli 2023 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken IV (BS 9 augustus 2023)*. Die voorziet dat de NVO, die voortaan administratief afhangt van de Veiligheid van de Staat, wordt opgericht als een administratieve dienst met boekhoudkundige autonomie voor de inning van retributies.

Het *koninklijk besluit van 4 juni 2023 betreffende de maritieme beveiliging (BS 26 juni 2023)* regelt dan weer de werking van de Cel Maritieme Beveiliging, de Nationale Autoriteit voor Maritieme Beveiliging (NAMB) en de lokale Comités voor Maritieme Beveiliging binnen DG Scheepvaart van de FOD Mobiliteit en Vervoer. De Cel Maritieme Beveiliging staat in voor de dagelijkse werking en opvolging van de NAMB, een overlegorgaan dat geleid wordt door de directeur-generaal van DG Scheepvaart. Deze autoriteit volgt de beveiliging in de havens en havenfaciliteiten op. Voortaan bestaat de NAMB uit de directeur-generaal van DG Scheepvaart, het Nationaal Crisiscentrum, de Veiligheid van de Staat, de Douane, Defensie, de Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid, het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse en de Scheepvaartpolitie.

Naar aanleiding van het arrest «La Quadrature du Net» (Hof van Justitie van de Europese Unie, 6 oktober 2020), het daaropvolgende arrest van het Grondwettelijk Hof van 22 april 2021 (arrest nr. 57/2021) en het arrest van hetzelfde hof nr. 58/2021 van 18 november 2021, heeft de wetgever onder andere de Wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie gewijzigd via de wet van 20 juli 2022 betreffende het verzamelen en het bewaren van de identificatiegegevens en van metagegevens in de sector van de elektronische communicatie en de verstrekking ervan aan de autoriteiten. Op 13 oktober 2023 verscheen in het Belgisch Staatsblad in het verlengde daarvan het *koninklijk besluit van 4 oktober 2023 betreffende de bewaring van gegevens door de elektronische communicatieoperatoren voor de autoriteiten overeenkomstig artikelen 126 tot 126/3 van de wet van*

13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie en de statistieken over de mededeling van deze gegevens aan de autoriteiten.

En ook op Europees vlak wordt niet stilgezeten. Met de *Wet van 7 april 2023 houdende instemming met het Aanvullend Protocol bij het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme, gedaan te Riga op 22 oktober 2015 (BS 24 mei 2023)* trad op 1 september 2023 dit aanvullend protocol in werking voor België. De ratificatie gebeurde op 11 mei 2023. De tekst bevat een aantal nieuwe strafbaarstellingen (bijv. het krijgen van training voor terrorisme, (de financiering van) reizen naar het buitenland met terroristisch oogmerk...) van terroristische misdrijven. Bovendien verplicht het protocol de lidstaten om de nodige maatregelen te nemen zodat ze tijdig alle beschikbare informatie over personen die naar het buitenland reizen met terroristisch oogmerk, kunnen uitwisselen.

Op 20 september 2023 verscheen in het Publicatieblad van de Europese Unie het *Uitvoeringsbesluit (EU) 2023/1795 van de Commissie van 10 juli 2023 overeenkomstig Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad inzake het passende niveau van bescherming van persoonsgegevens krachtens het EU-VS-kader voor gegevensbescherming*. De Commissie stelt er in vast dat in de Verenigde Staten wetswijzigingen zijn doorgevoerd waardoor het nu mogelijk is persoonsgegevens uit de Europese Unie door te geven aan bepaalde Amerikaanse instanties.

In datzelfde Publicatieblad verscheen op 11 oktober 2023 de *Verordening (EU) 2023/2131 van het Europees Parlement en de Raad van 4 oktober 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad en van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad, wat de uitwisseling van digitale informatie in terrorismezaken betreft*. De verordening versterkt onder andere de vereisten voor de uitwisseling van informatie met betrekking tot het onderzoeken en vervolgen van terroristische misdrijven tussen de nationale autoriteiten en het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust).

De *Wet van 12 februari 2023 houdende instemming met de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de uitwisseling en wederzijdse bescherming van geclassificeerde informatie, gedaan te Brussel op 5 november 2019 (BS 20 april 2023)* regelt dan weer het algemeen kader voor de bescherming en de beveiliging van geclassificeerde informatie die tussen beide buurlanden wordt uitgewisseld.

Ondertussen blijft evenwel de ratificatie door

België van de *Conventie 108+ van de Raad van Europa* achterwege (*supra*). Deze conventie is het eerste internationale verdrag dat meer specifiek betrekking heeft op nationale veiligheid en daarmee op inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Het biedt waarborgen voor een zorgvuldige gegevensvergaring- en verwerking en legt uitgangspunten vast met betrekking tot onafhankelijke toetsing en toezicht. Onlangs heeft het Europese Parlement aanbevelingen aangenomen waarin het belang van Conventie 108+ voor de EU-lidstaten wordt benadrukt (P9_TA(2023)0244 dd. 15 juni 2023). Onder andere dringt het Europees Parlement *"er bij alle lidstaten op aan dit Verdrag onverwijld te ratificeren en de normen ervan reeds in nationaal recht om te zetten en dienovereenkomstig te handelen op het gebied van de nationale veiligheid"* (paragraaf 47). Vele landen – op 27 maart 2023 de Franse bureaus nog – zijn België inmiddels voorgegaan en hebben de Conventie geratificeerd. Het Vast Comité I pleit ervoor dat België zich hier snel bij aansluit en aldus de normen van de Conventie onderschrijft.

6.

**TOEZICHT OP DE
GEMEENSCHAPPELIJKE
GEGEVENS BANKEN**

TOEZICHT OP DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEGEVENS BANKEN

In 2016 werd door de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie de gemeenschappelijke gegevensbank *'foreign terrorist fighters'* opgericht. Deze gemeenschappelijke gegevensbank (GGB) werd in 2018 omgevormd tot de gemeenschappelijke gegevensbank *'terrorist fighters'* (GGB TF) en omvat naast de algemene categorie van de *'foreign terrorist fighters'* tevens een categorie van *'homegrown terrorist fighters'*. Daarnaast werd in 2018 ook een aparte gemeenschappelijke gegevensbank opgericht voor *'haatpropagandisten'* (GGB HP). Bij koninklijk besluit van eind 2019 werden nog twee bijkomende categorieën van personen in de GGB TF opgenomen, zijnde de *'potentieel gewelddadige extremisten'* (PGE) en *'terrorisme-veroordeelden'* (TV).

Artikel 44/11/3*quinquies*/2 van de Wet op het politieambt (WPA) vertrouwt het toezicht op de verwerking van de in de GGB vervatte informatie en persoonsgegevens toe aan het Controleorgaan op de politio-nale informatie (COC) en aan het Vast Comité I.

Controleopdracht

Voor het Rapport 2022, gerealiseerd in 2023, besloten het COC en het Vast Comité I hun gezamenlijk toezicht toe te spitsen op de *follow-up* van eerdere aanbevelingen en op het gebruik van gemeenschappelijke databanken door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Tevens werd de opvolging van de aanbevelingen van het in 2021 uitgevoerde toezichtonderzoek naar de radicalisering van een lid van de Defensie in de evaluatie opgenomen.

De betrokken diensten, zijnde de Federale Politie, de Veiligheid van de Staat en de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid, werden schriftelijk bevraagd. Een uittreksel van de logboekgegevens aangaande de verwerkingsactiviteiten uitgevoerd door de twee inlichtingen- en veiligheidsdiensten werd bij de Federale Politie opgevraagd. Het integrale verslag is beschikbaar op de website van het Vast Comité I.

Adviesopdracht

De Wet op het politieambt (WPA) voorziet verder ook in de verplichting om een gemeenschappelijk advies van het Vast Comité I het COC in te winnen en dit naargelang verschillende hypothesen.

Zo moet de oprichting van een eventuele nieuwe gemeenschappelijke gegevensbank voorafgaand voor gezamenlijk advies worden voorgelegd aan het Vast Comité I en het COC. Daarnaast bepaalt, na advies van bovenvernoemde controleorganen, voor elke gemeenschappelijke gegevensbank een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de types van verwerkte persoonsgegevens, de regels op het gebied van de verantwoordelijkheden op het vlak van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de organen, diensten, overheden en organismen die gegevens verwerken, de regels op het gebied van de veiligheid van de verwerkingen, de regels van het gebruik, de bewaring en de uitwissing van de gegevens. Verder kunnen bijkomende beheersregels van de gemeenschappelijke gegevensbanken worden bepaald door een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, evenwel ook hier na advies van het Comité en het COC. Ten slotte strekt de adviesfunctie zich tevens uit tot elk ontwerp van koninklijk besluit tot instelling of wijziging van de toegang tot de gemeenschappelijke gegevensbanken.

Naar aanleiding van het dossier rond de geradicaliseerde militair in 2021 en ook de dodelijke aanslag op twee politiemensen in Schaarbeek, lieten ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken grondig bestuderen welke ingrepen nodig zijn om de werking van de gemeenschappelijke gegevensbank en de veiligheidsstructuur erom te verbeteren. Op basis van deze analyse werkten de ministers een wetsontwerp en een ontwerp tot koninklijk besluit uit.² Het COC en het Vast Comité I brachten elkeen hierover hun advies uit (raadpleegbaar op de website van het Vast Comité I).

² Voorontwerp van wet tot oprichting van de gemeenschappelijke gegevensbank *'Terrorisme, Extremisme, Radicaliseringsproces (TER)'* en tot wijziging van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, de wet van 30 juli 2018 tot oprichting van lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme en de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt en het Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank *'Terrorisme, Extremisme, Radicaliseringsproces (TER)'*.

7.

INTERNE WERKING

INTERNE WERKING

Samenstelling

De samenstelling van het Comité wijzigde in 2023: Serge Lipszyc, eerste substituut arbeidsauditeur bij het arbeidsauditoraat van Luik bleef zijn opdracht als voorzitter vervullen. Thibaut Vandamme, substituut procureur des Konings van het arrondissement Luxemburg oefende het mandaat van lid uit. Pieter-Alexander De Brock werd op 28 maart 2023 als raadslid vervangen door Linda Schweiger, adviseur-generaal bij het ministerie van Defensie. De Dienst Enquêtes I bestond uit zes commissaris-auditoren, de administratie, onder leiding van griffier Frédéric Givron, telde vijftien medewerkers.

Parlementaire Begeleidingscommissie

De samenstelling van de Bijzondere commissie belast met de parlementaire begeleiding van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten en het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (de Begeleidingscommissie) kende in 2023 enkele wijzigingen. Maakten als stemgerechtigde leden deel uit van de commissie: Peter Buysrogge (N-VA), Yngvild Ingels (N-VA), Julie Chanson (Ecolo-Groen), Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen), André Flahaut (PS), Ahmed Laaouej (PS), Ortwin Depoortere (VB), Marijke Dillen (VB), Denis Ducarme (MR), Servais Verherstraeten (CD&V), Nabil Boukili (PVDA-PTB), Tim Vandenput (Open Vld) en Meryame Kitir (Vooruit). Kamervoorzitster Eliane Tillieux (PS) neemt het voorzitterschap van de commissie waar. Georges Dallemagne (Les Engagés) neemt deel als niet-stemgerechtigd lid.

In de loop van 2023 vonden vijf vergaderingen achter gesloten deuren plaats. Tijdens deze commissievergaderingen werden diverse door het Vast Comité I afgesloten toezichtonderzoeken en het interne functioneren van het Comité besproken.

Gemeenschappelijke vergaderingen met het Vast Comité P

Artikel 52 W.Toezicht voorziet dat minstens twee maal per jaar gemeenschappelijke vergaderingen dient plaats te vinden tussen het Vast Comité I en het Vast Comité P. In de loop van 2023 vonden een aantal vergaderingen en interacties plaats in het kader van gemeenschappelijke toezichtonderzoeken en door beiden Comités gezamenlijk onderzochte klachten.

Budget

Het totale door de Kamer van volksvertegenwoordigers goedgekeurde budget voor 2023 bedroeg € 4.933.170 en is samengesteld uit € 3.317.000 dotatie en € 1.616.170 boni 2022. Personeelskosten maken daarvan het leeuwendeel uit van het budget (> 80%).

Digitalisering

Eind 2023 kreeg het Vast Comité I een bijzonder budget toegekend van de Kamer van volksvertegenwoordigers met het oog op de realisatie van een ingrijpend digitaliseringsproject teneinde zijn werking te moderniseren. Dit is een cruciale stap in de stroomlijning van de administratieve taken.

Synergiën

Het Vast Comité I is en blijft zich volledig inzetten bij de zoektocht naar synergiën met de andere dotatie-gerechtigde instellingen van de Kamer. In april 2021 werd binnen de Commissie voor de comptabiliteit een akkoord bereikt over de synergiën die tussen de betrokken instellingen moesten worden geïnitieerd. De werkzaamheden werden in 2023 voortgezet. Het Comité neemt deel aan de werkgroepen die in dit kader zijn opgericht (centraal beheer van synergiën, ICT, geharmoniseerde statuten en overheidsopdrachten). Er werden onder meer al tastbare resultaten geboekt voor wat betreft het delen van dienstvoertuigen.

8.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

INTERNATIONALE SAMENWERKING

- De toegenomen internationale gegevensuitwisseling tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten brengt uitdagingen mee voor de nationale toezichtorganen. De toezichtorganen van (oorspronkelijk) vijf Europese landen (België, Denemarken, Nederland, Noorwegen en Zwitserland) overleggen daarom sinds enkele jaren om het hoofd te bieden aan die uitdagingen door werkwijzen te vinden om het risico op een hiaat in het toezicht te verkleinen (*International Oversight Working Group (IOWG)*). Ondertussen werd de groep uitgebreid met Zweden en Groot-Brittannië.

In mei 2023 werd in Den Haag een stafvergadering van de IOWG georganiseerd. Na een korte presentatie door de delegaties over de laatste ontwikkelingen binnen de respectieve toezichtorganen, richtten waren diverse onderwerpen aan de orde, variërend van de uitdaging van communicatie en transparantie tot technische samenwerking, het Verdrag 108+ en de aankoop van commercieel beschikbare datasets door inlichtingendiensten. Ook werden voorbereidingen getroffen met het oog op de bijeenkomsten in november 2023.

In november 2023 werd in Oslo een nieuwe vergadering van de IOWG gehouden, zowel op stafniveau (*staff meeting*) als op het niveau van de hoofden van de verschillende toezichthoudende organen (*chair-meeting*). Na een korte presentatie van de laatste ontwikkelingen binnen hun respectieve jurisdicties en organen, werd de agenda van discussie- en uitwisselingsthema's geactualiseerd. De IOWG besloot aan de volgende prioriteiten te werken: (i) het organiseren van meer technische bijeenkomsten, mogelijk in de vorm van *hackathons*, over het onderwerp artificiële intelligentie; (ii) het versterken van het gebruik van de gedeelde digitale omgeving van de IOWG; (iii) het gezamenlijk aanpakken van de uitdagingen inzake communicatie en transparantie in de context van de werkzaamheden op het gebied van de controle van hoofdzakelijk geclassificeerde activiteiten; (iv) het voortzetten van uitwisselingen over technische samenwerking, over controle in het algemeen en over bepaalde specifieke onderwerpen, zoals de aankoop door inlichtingendiensten van commercieel beschikbare datasets en Verdrag 108+. Er werd ook een begin gemaakt met de voorbereidingen voor de *staffmeeting* van de IOWG die in april 2024 door het Vast Comité I in Brussel wordt georganiseerd.

- De aanwezigheid in Oslo bood meteen ook de gelegenheid om deel te nemen aan de European Intelligence Oversight Conference. Deze conferentie bracht vertegenwoordigers van toezichtorganen op de inlichtingendiensten in zestien landen samen, evenals deelnemers van externe organisaties. De thema's van de conferentie waren het gebruik van commercieel beschikbare gegevens, auditplanning, de recente jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, de technische basis voor effectief toezicht en de mogelijkheden en uitdagingen voor verantwoording en communicatie.
- Eind september 2023 ontving het Vast Comité I een delegatie van de parlementaire commissie belast met het toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten van de Duitse deelstaat Brandenburg. In de loop van dit tweedaags werkbezoek gaf het Comité de Duitse delegatie toelichting bij het Belgische institutionele en veiligheidsarchitectuur en de wettelijke opdrachten van het Vast Comité I aan de hand van een reeks presentaties, gevolgd door discussies en het delen van ervaringen. Bovendien ontving de Kamer voorzitter en voorzitter van de Begeleidingscommissie de delegatie, het Comité en verscheidene van zijn medewerkers voor een gedachtewisseling.
- Eind november 2023 ten slotte heeft een delegatie van het Vast Comité I in Washington deelgenomen aan het jaarlijkse *International Intelligence Oversight Forum (IIOF)*. De IIOF beoogt een internationaal platform te zijn voor toezichthouders op het terrein van inlichtingen, privacy en gegevensbescherming, en andere betrokkenen, inclusief inlichtingen- en veiligheidsdiensten, om te spreken over (inter)nationale ontwikkelingen en best practices.

BIJLAGEN

Afkortingen

ADIV	Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid
ANG	Algemene Nationale Gegevensbank
Begeleidingscommissie	Bijzondere commissie belast met de parlementaire begeleiding van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten en het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten
BIM	Bijzondere inlichtingenmethoden
BIM-Commissie	Bestuurlijke Commissie belast met het toezicht op de specifieke en uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens door inlichtingen- en veiligheidsdiensten
BS	Belgisch Staatsblad
COC	Controleorgaan voor politionele informatie
Conventie 108	Verdrag nr. 108 tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens
EMB	Executief van de Moslims in België (Moslimexecutieve)
EU	Europese Unie
GBA	Gegevensbeschermingsautoriteit
GBW	Wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (Gegevensbeschermingswet)
GGB	Gemeenschappelijke gegevensbanken
IOWG	<i>Intelligence Oversight Working Group</i>
NVO	Nationale Veiligheidsoverheid
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
Strategie TER	Strategische nota Extremisme en Terrorisme
TA	Toezichthoudende autoriteiten
Vast Comité I	Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten
Vast Comité P	Vast Comité van Toezicht op de politiediensten
VSSE	Veiligheid van de Staat
W.I&V	Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst
W.OCAD	Wet van 10 juli 2006 betreffende de analyse van de dreiging
WPA	Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt
W.Toezicht	Wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten en op het coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse